

MEMO

aan : Gemeente Gemert-Bakel
van : [REDACTED]
datum : 9-9-2021 en 28-09-2021

onderwerp : Beroep bestemmingsplan 'Gemert-Bakel Buitengebied 2017' Pandelaarse Kampen 23 te Gemert inzake archeologie

Inleiding

In verband met het ingediende beroepsschrift op de Dubbelbestemming Waarde - Archeologie 5 in het bestemmingsplan 'Gemert-Bakel Buitengebied 2017' op de gronden behorende bij Pandelaarse Kampen 23 te Gemert, heeft de gemeente Gemert-Bakel aan de ODZOB gevraagd om mee te denken in het beantwoorden hiervan.

Inhoud beroepsschrift

De grond is in het verleden tot een grotere diepte omgewoeld en ingrijpend bewerkt onder andere tijdens de ruilverkaveling Bakel-Milheeze Gemert. De volgende werkzaamheden zijn verricht:

- De grond is geëgaliseerd, Dit gebeurde tot een diepte van meer dan 60 cm.
- Sloten zijn gedempt en verlegd (graafwerkzaamheden tot een diepte van 1 meter 20 diep)
- De gronden zijn omgeploegd met een diepploeg. Het diepploegen houdt in dat de grond in ieder geval tot een diepte van meer dan 60 cm is omgeploegd.
- Omstreeks 1982 is drainage aangelegd. deze drainage ligt op een diepte van 70 tot 100 cm.

Beantwoording beroepsschrift

De locatie van de gronden is aangeduid met de dubbelbestemming archeologie 5, vanwege een aanduiding als zone met een middelhoge archeologische verwachting op de archeologische verwachtingen- en waardenkaart van de gemeente Gemert-Bakel. De middelhoge archeologische verwachting berust onder andere op het feit dat op de gemeentegrens, langs de Snelle Loop, een landweer ligt. Het is de verwachting dat deze landweer ter hoogte van de aangeduide percelen de noordelijke landweer (die aangetroffen is aan de Doonheide) kruist (zie hieronder).

Belangrijk voor de archeologische verwachting is dat sprake is van een intacte dekzandbodembodem. Dit is het niveau waarop de archeologische sporen waargenomen kunnen worden. Om de intactheid van de bodem te kunnen beoordelen is de hoogte op het Actueel Hoogtebestand Nederland (AHN) vergeleken met oude hoogtes (1961) en de geomorfologische kaart. Hieruit blijkt dat de hoogte ter plaatse van de aangegeven gronden nog hetzelfde is als in 1961. Een eventuele egalisatie of afgraving is hieruit niet op te maken, maar dat wil niet zeggen dat er geen graafwerkzaamheden uitgevoerd zijn.

Door appellant zijn "bewijzen" aangeleverd voor het omploegen met een diepploeg tot een diepte van meer dan 60 cm. In dit gebied worden op basis van de bodemkaart lage enkeerdgronden verwacht. Dat betekent dat de archeologische resten slechts worden "beschermd" door een A-horizont van maximaal 50 cm dik. Het is daarom de verwachting dat de archeologische resten door de diepe bodembewerking beschadigd zijn geraakt, maar het is niet duidelijk in welke mate. Diepere sporen, zoals greppels die tot de landweren behoorden, zullen nog wel aanwezig zijn.

Op deze percelen zijn ook drainages uitgevoerd en sloten dichtgemaakt en nieuwe sloten aangelegd. De drainage ligt op een diepte van 70-100cm. Het lijkt logisch dat ter plaatse van de drainage geen archeologische waarden meer kunnen worden verwacht. Ditzelfde geldt voor de nieuw uitgegraven sloten. Het is de verwachting dat het slechts om plaatselijke verstoringen gaat. Archeologisch onderzoek in de regio heeft uitgewezen dat archeologische vindplaatsen nog prima te onderzoeken zijn in de ruimte tussen drainagesleuven. Dit is uiteraard wel afhankelijk van de breedte van de drainagesleuven, de ruimte tussen de drainagesleuven en de manier van aanleggen van de drainage.

OMGEVINGSDIENST ZUIDOOST-BRABANT

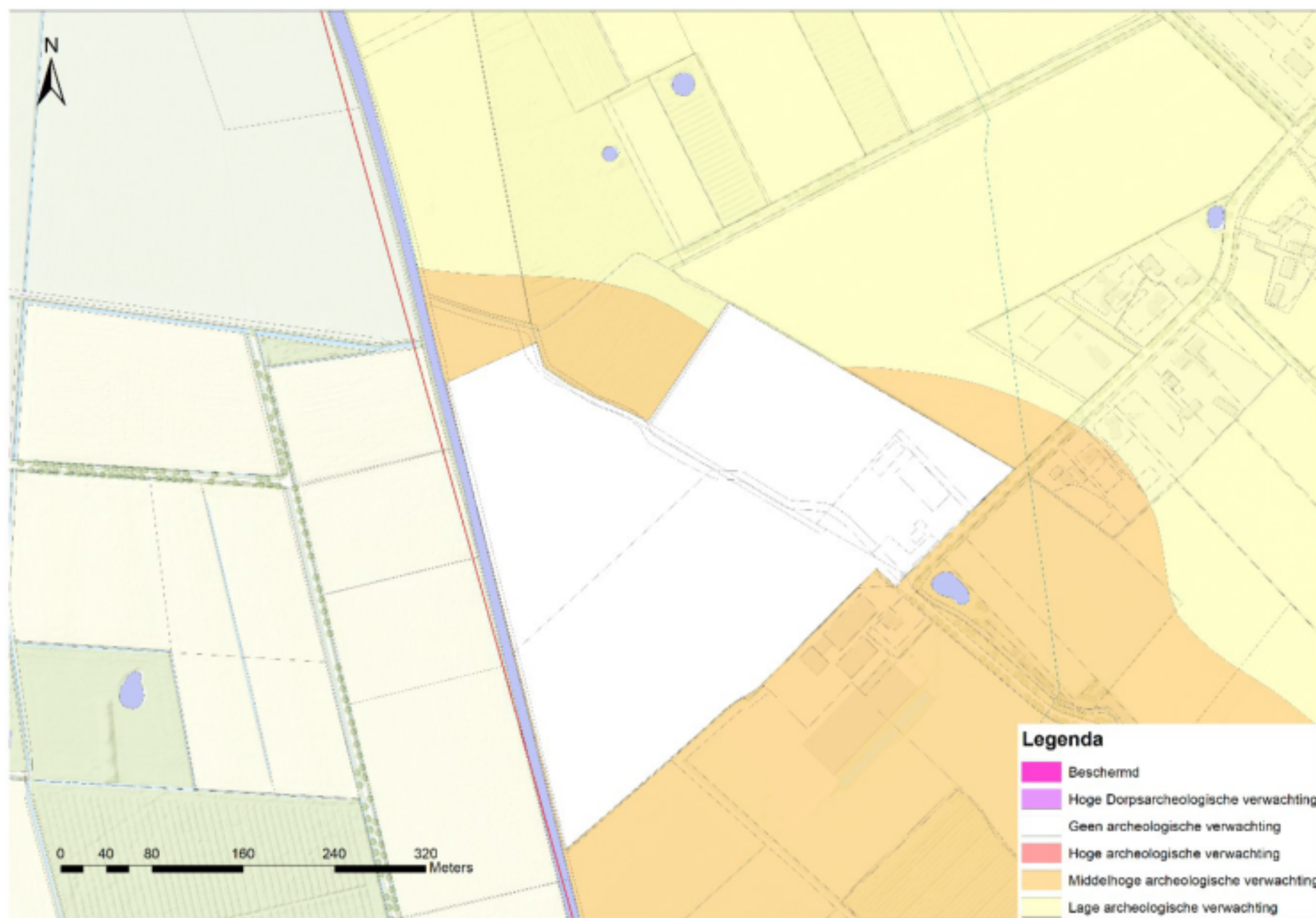
Bovenstaande leidt tot de conclusie dat op basis van bovenstaande informatie niet vast te stellen is of en in welke mate de archeologische waarden verstoord zijn geraakt door de in het verleden gedane ingrepen in het gebied. Dit afgezet tegen de middelhoge archeologische verwachting van het gebied vanwege de aanwezigheid van de landweer aan de Snelle Loop en de ondergrondse resten van de landweer die vanaf de Doonheide komt, is een reden te adviseren de middelhoge archeologische verwachting en dus de dubbelbestemming Waarde - Archeologie 5 ter plaatse van het percelen te handhaven. Wel is met de meegeleverde informatie aangetoond dat de percelen zijn omgezet tot een diepte van minimaal 60 cm. Daarom wordt geadviseerd de maximaal toegestane bewerkingsdiepte van de percelen aan te passen van 40 naar 60 cm- maaiveld.

De breedte van de drainagesleuven, hoever deze uit elkaar liggen en de manier van aanleggen zijn niet beschreven in de ingediende stukken. Als appellant deze informatie aanlevert, zal dit aspect opnieuw beoordeeld worden.

Aanvulling gegevens en beoordeling 28-09-2021 n.a.v. aangeleverde gegevens drainage, gedempte en gegraven sloten en gesloopte bebouwing.

Met de door de appellant aangeleverde gegevens is aangetoond dat in het gebied in het verleden veel graafactiviteiten hebben plaatsgevonden. Ten eerste zijn de percelen omgezet tot een diepte van minimaal 60 cm. Daarnaast zijn 24 drainagesleuven aangelegd met een tussenafstand van 6 tot 12 meter en een diepte van 70-100 cm onder maaiveld, in totaal 12 sloten gedempt of verplaatst en is de snelle Loop afgegraven.

Dit alles leidt tot het advies de archeologische verwachting bij te stellen naar geen archeologische verwachting. De dubbelbestemming Waarde - Archeologie 5 kan dus ter plaatse van het percelen komen te vervallen (zie afbeelding).

Bijgestelde archeologische verwachtingen en waardenkaart van de gemeente Gemert-Bakel; het gebied waarover het bezwaar is ingediend ligt binnen de blauwe cirkel.

OMGEVINGSDIENST ZUIDOOST-BRABANT

Omdat in het gebied langs de Snelle Loop een landweer ligt is hieronder een korte uitleg opgenomen over de landweren die rondom de Heerlijkheid Gemert gelegen hebben:

Gemert was in die periode een Vrije Heerlijkheid. In tegenstelling tot andere Vrije Heerlijkheden wist de familie Van Gernerde (en later de Duitse Orde) Gemert buiten het hertogdom van Brabant te houden. Dat betekende wel dat Gemert voor zijn eigen verdediging moest zorgen. In de periode 1478-1543 lag Gemert in de frontlinie van de verschillende oorlogen tussen de hertogdommen Gelre en Brabant, de zogenaamde Gelderse oorlogen. Ook in de periode die daarop volgde, tijdens de 80-jarige oorlog (1568 - 1648), had Gemert regelmatig te maken met muitende en plunderende rondtrekkende soldatenbendes.

Uit historische bronnen is bekend dat op veel plekken in de Meierij in de overgang van de Late Middeleeuwen naar de Nieuwe Tijd, landweren aangelegd werden om de plunderende soldaten te vertragen. Doorgaande routes werden afgesloten door hekken met draaibomen.

Ook van Gemert was bekend dat de westgrens werd beschermd door een landweer, gelegen aan de Snelle Loop.

Lang was niet bekend hoe de verdediging aan de noordgrens van de heerlijkheid geregeld was. Het antwoord op die vraag kwam in 2007 en in 2020-21, toen, tijdens het archeologisch onderzoek voorafgaand aan de ontwikkelingen aan de Doonheide een tweede landweer werd ontdekt. Deze landweer is aangelegd om de noordelijke grens van de heerlijkheid te beschermen, maar is bovengronds niet meer zichtbaar. Het is de verwachting dat deze landweer de landweer aan de Snelle Loop kruist ter hoogte van de percelen rondom de Pandelaarse Kampen.

Zie voor meer informatie over de landweer aan de Snelle Loop:

<https://www.jantimmerscultuurhistorie.nl/grenzen/de-walgraaf-en-de-snelle-loop/>